

רציונל היחידה

■ רצח ראש ממשלת ישראל יצחק רבין ז"ל גרם לזעזוע עמוק בחברה הישראלית והביא לחשבון נפש: כיצד הגענו למצב שיהודי רצח יהודי, שאזרח ישראל רצח ראש ממשלה נבחר? אחת התשובות לשאלה נוקבת זו הייתה: "הכתובת הייתה על הקיר", כלומר, על רקע האווירה בעם בתקופה שקדמה לרצח, היה אפשר לצפות שדבר כזה יקרה. ואכן, בתקופה שלפני הרצח התפלג העם לשני מחנות – תומכי הסכמי אוסלו והמתנגדים להם – שהיו עוינים אלו לאלו ולא כיבדו אלו את דעותיהם של אלו. התבטאויות אלימות נשמעו משני הצדדים, ובהן גם דברי ההסתה חריפים במיוחד נגד ראש הממשלה יצחק רבין.

■ **ביחידה זו** בחרנו לעסוק בתופעת ההסתה.

ואם הזמן קצר...

אם הזמן קצר, ולא תוכלו ללמד את כל היחידה, אנו ממליצים ללמד קודם כול את המדורים האלה:

1. תעודת זהות
2. הקומיקס
3. המקור השלישי במדור "פותרים ספר" (עמ' 41 בחוברת לתלמידים) והקריקטורה של הקריקטוריסט זאב (עמ' 45)
4. הכרזה "דגל ישראל" (עמ' 44)

נ"ב אם אתם מחליטים ללמד את הסיפור "גול עצמי" המופיע במדור "בסימן קריאה", כדאי ללמד קודם לכן את המקור השני במדור "פותרים ספר" ("לְמַלְשֵׁינִים אֵל תְּהִי תְּקוּהָ"). המקור המופיע בעמ' 40 בחוברת לתלמידים.

מבנה היחידה

לא להסתה		
מדור	נושא	הפעלה מיוחדת
"תעודת זהות"	חזרה על מושגי יסוד הקשורים ביום זה	
"מה על הפרק?" והקומיקס "פותרים ספר"	על תופעת ההסתה לימוד מקורות בנושאים: כוחה של מילה דברי הסתה	דף עבודה מדרש תמונה: הקריקטורה בעמ' 45
"בסימן קריאה"	הסיפור "גול עצמי" מאת נוגה מרון	משימה: השלימו את הסיפור
"צוהר לעולם"	על ארגון "צו פיוס"	מדרש תמונה: הכרזה "דגל ישראל"
"על קצה הלשון" "חידה"	בין "הסתה" ל"הצתה" המן מסית את המלך אחשורוש נגד היהודים	

תעודת זהות: (חזרה על מושגי יסוד

■ פתיחה קצרה

ביום הזיכרון ליצחק רבין אנו זוכרים, בין השאר, שאת ראש ממשלת ישראל יצחק רבין רצח מתנקש יהודי שהתנגד למדיניותו. כיצד זה קרה?

■ קריאת הקטעים "הרקע לרצח" ו"ערב הרצח"

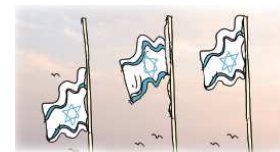
במהלך השיחה רצוי להבהיר את הנקודות האלה:

- רצח רבין אירע ב-1995, שנים ספורות לפני שהתלמידים שלנו נולדו, ואולם מנקודת מבט היסטורית זה אירוע שקרה לא מזמן. אפשר לבקש מהתלמידים לשאול את הוריהם מה הם זוכרים מהתקופה שקדמה לרצח ומהתקופה שמיד לאחר הרצח.
- מדוע הפילוג בין שני המחנות בעם היה כה עמוק? (שני המחנות האמינו שעמדות המחנה השני עלולות להביא למלחמה)
- מדוע רצח רבין נחשב למעשה חמור כל-כך? (היו כאן פגיעה בחיי אדם ופגיעה בדמוקרטיה – יצחק רבין היה ראש הממשלה הנבחר)
- הרצח זעזע את החברה הישראלית וגרם לתהליך של חשבון נפש, תהליך שבו נשאלה השאלה – מה יש לעשות כדי שלעולם לא תיעשה עוד כתועבה הזאת? בתהליך חשבון הנפש הובן, בין השאר, עד כמה תופעת ההסתה היא תופעה מסוכנת.

■ יום הזיכרון ממלכתי:

לאחר מכן אפשר לשאול את התלמידים:

- מדוע לדעתכם נקבע יום הזיכרון הפרטי של יצחק רבין ליום זיכרון ממלכתי?

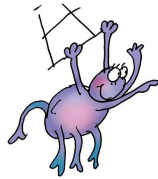

- לנוכח מה שאתם יודעים על הרצח, מה לדעתכם נכון לעשות ביום זה?

■ לסיכום: אפשר לקרוא את הקטעים "משמעות היום" ו"מה עושים ביום זה".

מה על פרק? – הקומיקס

■ שני המדורים האלה מציגים את הסוגייה שנחקר ביחידה זו – את תופעת ההסתה.

■ הבנת הקומיקס:

יש לברר שהתלמידים הבינו שצד שלישי (לא ילד מהחבורה ששוקו נתקל בה, אלא הילד ששמע את ההאשמות) הוא שפגע בשוקו, וכן את דברי העכבישה המסכמים ("תראה למה מילים יכולות להוביל")

■ שיחה על הקומיקס:

בשיחה (וכן בדף העבודה שיחולק לתלמידים) נבקש להשיג שתי מטרות:
1. להעלות את מודעות התלמידים לדברי הסתה הנשמעים בסביבתם הקרובה. על התלמידים להבין כי הסתה אינה רק קריאה לרצח, אלא גם קריאה להחרמת ילד בכיתה, לפגיעה במורה או בסמכות אחרת (כפי שעולה מהמדור "בסימן קריאה") וכן כל עידוד לפגוע פגיעה מילולית, רגשית או גופנית במישהו אחר.
2. להצביע על ההכרח לצאת נגד דברי הסתה כדי למנוע את התוצאות החמורות העלולות להיגרם בעקבותיהם.

כדאי לשאול שאלות כגון אלו:

- האם נראה לכם שהיה אפשר למנוע את הפגיעה בשוקו? כיצד?
- לו הייתם אתם בחבורת הילדים שצעקה על דני ושוקו, מה הייתם יכולים להגיד כדי למנוע את ההתנפלות עליהם?
- מה הייתם אומרים לילד שזרק אבנים על שוקו כדי למנוע ממנו לפגוע בכלב?

■ ■ דף העבודה ■ ■

דף העבודה המוצע בסוף יחידה זו, מציג פעילות המשך ויישום, והוא בא לאפשר לתלמידים להפנים את המסרים שעלו מן השיחה על הקומיקס. התלמידים מתבקשים להכין קומיקס בהתאם להנחיות הניתנות להם בדף העבודה. **נ"ב** דף העבודה המוצע בסוף יחידה זו מובא **בשתי גרסאות** – הדף השני, המסומן בכוכב אחד, מאתגר יותר מהדף הראשון (ללא כוכב). עליכם לבחור איזה דף תחלקו לתלמידיכם בהתאם לרמתם. החלק המרכזי בקומיקס שיכינו התלמידים הוא ריבוע 3 (העוסק בסכנה שבהסתה). אם תלמידים כותבים בריבוע זה דברים כלליים, כמו "לא כדאי להסית", עודדו אותם להרחיב ולהתייחס למקרה המסוים שבחרו להציג בקומיקס שלהם, כגון "אנחנו בכלל לא בטוחים שזה הוא", "אין לנו זכות לשפוט אותו, בשביל זה יש מנהלת", או "מה שאתה מתכוון לעשות רק יגרום לנזק גדול יותר, ואתה לא תרוויח כלום", "מה שאתה מתכנן לעשות גרוע ממה שהוא עשה" וכדומה.

■ ■ מקור א': כוחה של מילה ■ ■

מִוֹת וְחַיִּים בְּיַד לְשׁוֹן.
(משלי פרק י"ח, פסוק כ"א)

■ **הבנת המקור**

בדרך כלל אנו מבינים את הפתגם הזה באופן מושאל: מילים טובות עוזרות ומעודדות (הן "מחיות" במובן שהן נותנות כוח והרגשה טובה), ואילו מילים קשות יכולות לפגוע פגיעה קשה בנפשו של האדם (להעליב אותו, לבייש אותו, לפגוע ביחסיו עם אחרים וכו'), אבל לא "להמיתו" ממש.

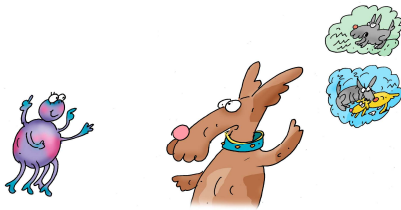
עם זאת, בהמשך היחידה נראה שבמקרים מסוימים, אפשר להבין את הפתגם כפשוטו, על פי משמעותו מילולית – מילים יכולות לגרום למוות ממש. בכיתה נתמקד בינתיים במשמעות המושאלת של הפתגם ונפנה את התלמידים לשאלות 1 ו-2.

■ **השיחה בין שוקו הכלב לקורית העכבישה**

– **דברי שוקו:** שוקו מציין שלמרות חומרתה הרבה של האלימות המילולית, אלימות פיזית חמורה יותר. כדאי להדגיש זאת בכיתה, שכן חשוב לחנך את התלמידים בראש ובראשונה "לא להרביץ", אף על פי שאין כל ספק שגם מילים יכולות לגרום לנזקים רגשיים וחברתיים חמורים. אם הכיתה שלכם מתקדמת, אפשר לדון בדברי

שוקו (האם דבריו נכונים?) ברוב כיתות ד' אנו ממליצים לא לעשות זאת.

– **דברי קורית** מבהירים את התהליך השכיח הגורם לוויכוחים מילוליים להידרדר לתגרות ידיים.

■ ■ מקורות ב': דברי הסתה ■ ■

וּלְמַלְשִׁינִים אַל תְּהִי תְּקוּהָ.
(משלי פרק י"ח, פסוק כ"א)

וּלְמַלְשִׁינִים – שְׂמוֹסְרִים אֶת יִשְׂרָאֵל בְּיַדֵּי הַגּוֹיִּים,
אַל תְּהִי תְּקוּהָ – שֶׁל אֲתַתְּקִים מִחֲשַׁבְתֶּם הַרְעָה.
(מתוך: הסידור המפואר החיד"א השלם – קול רינה)

■ **מלשינים בימי חז"ל**

לאחר המקור הראשון מובאים בחוברת לתלמידים דברי הסבר על תופעת ההלשנה. הלשנה על יהודים לשלטונות הרומיים הייתה תופעה נפוצה למדי בימי חז"ל, והיא גרמה לטרגדיות רבות. על כן מצאו חז"ל לנכון להתקין בתוך תפילת העמידה ברכה מיוחדת העוסקת בנושא ההלשנה. בברכה זו אנו מבקשים, כפי שמסביר החיד"א (רבי חיים יוסף דוד אזולאי), שמטרתם של המלשינים (לפגוע ביהודים ובתרבותם) לא תצלח.

המלשינים ידעו לבטח שדיווחיהם לשלטונות הרומיים יגרמו לפגיעה ביהודים. מכאן שגם מי שהלשינו "רק" כדי לקבל שכר (ולא מתוך שנאה ליהודים) התכוונו למעשה לפגוע ביהודים ובתרבותם.

■ הערה על המקור הראשון

בנקודה זו אפשר לחזור לרגע למקור הראשון שלמדנו ולציין שבמקרים מסוימים, למשל כאשר מדובר בדברי הסתה, הפתגם "מִן־תִּיִּים בְּיַד לְשׁוֹן", יכול "להתממש" במובנו המילולי. כך קרה בימי חז"ל, כך קרה ברצח יצחק רבין.

■ אמת ושקר

דברי הסתה הם דברים העלולים להביא את השומעים אותם לנקוט פעולות אלימות. הם יכולים להיות דברי שקר וגם דברי אמת (למשל, כאשר היו המלשינים מגלים לשלטונות הרומיים שהיהודים התכנסו למרות האיסור על כך, הם אמרו דברי אמת).

■ מנגנון ההסתה

שאלת המחשבה (בעמ' 41) מזמינה את התלמידים לנתח את מנגנון ההסתה. מניתוח תגובתם של הרומים אפשר להגיע למסקנה כללית: דברי ההסתה גורמים לשומע אותם לכעוס מאוד, לפחד פחד עז או להיפגע. בכיתה חשוב להדגיש שתחושות עזות אלו מסבירות מדוע השומע מרגיש חובה "לעשות מעשה", אך כמובן אינן מצדיקות את מעשי האלימות.

■ ■ מקור ג': זהירות – מילים! ■ ■ הקריקטורה של זאב ■ ■

נמשל הלשון לחץ, ולמה?
שאם ישלף האדם החרב שבידו להרג את חברו,
הוא מתחנן לו ומבקש הימנו רחמים,
מתנחם ההורג ומחזיר החרב לנרתיקו,
אבל החץ, כיון שיירה אותו והלך,
אפלו מבקש להחזיר, אינו יכול להחזיר.
(מדרש תהלים, מזמור ק"כ)

■ **שאלה 5 א והאירור שבעמ' 41** מיועדים לעזור לתלמידים להבין את המדרש שלעיל. המדרש משווה את הלשון לנשק – כמוהו היא עלולה לפגוע פגיעה חמורה, והוא משווה אותה לחץ דווקא, כדי להבהיר שגם אם הדובר התחרט מיד לאחר שאמר מה שאמר וחזר בו מכוונתו לפגוע, אין ביכולתו למנוע את הפגיעה. דברים אלו נכונים, כמובן, גם כאשר לדברי הסתה – לאחר שנאמרו, קשה מאוד, ולעתים אף בלתי אפשרי, למנוע את השלכותיהם.

■ **מדרש תמונה:** לאחר שהתלמידים ענו על שאלה ב', רצוי להפנות אותם כבר עכשיו לקריקטורה בעמ' 45 בחוברת לתלמידים. הקריקטורה יכולה לשמש איור מודרני למקור שעתה למדנו. הקריקטורה פורסמה בעיתון "הארץ" יומיים לאחר רצח רבין. אפשר לשאול את התלמידים: לאור מה שלמדתם במדור "תעודת זהות" על האווירה ששררה בארץ בחודשים שקדמו לרצח, מה לדעתכם רצה הקריקטוריסט זאב להביע? (דברי ההסתה החריפים שהושמעו אז הם שהביאו לרצח יצחק רבין)

בסימן קריאה

■ ■ הסיפור "גול עצמי" מאת נוגה מרון ■ ■

הצעה להוראת הסיפור

אנו ממליצים לארגן את הוראת הסיפור מסביב לשתי שאלות מרכזיות:
הראשונה: מה קרה ליוסי במהלך הסיפור?
השנייה: מה היה רצוי לעשות או לומר ליוסי כדי להניא אותו מכוונתו לפגוע במאמן?

■ שאלה ראשונה: מה קרה ליוסי במהלך הסיפור?

■ קראו בכיתה את שני החלקים הראשונים של הסיפור וודאו שהתלמידים הבינו את מה שהתרחש. עכשיו נתעכב על המשפטים המסיימים את הקטע השני של הסיפור, המשפטים המביעים את מחשבותיו של יוסי (עמ' 43, תחתית העמודה הימנית):

"אני לא יכול לשבת בשקט!" התרתח יוסי,
"זה לא פייר! צריך ללמד את אביבי לקח! בואו נוציא את האוויר מהצמיגים של המכונית שלו!"

– בנקודה זו אפשר לשאול את התלמידים: מדוע ביקש יוסי לפגוע באביבי (המאמן)? קרוב לוודאי שהתלמידים ישיבו תשובות הנובעות מתוכן הסיפור (כגון יוסי חשב שהמאמן הזניח את הקבוצה, שהוא לא העלה את ההרכב הנכון, שהוא אינו מאמן טוב) תשובות אלה מסבירות את ה**ביקורת** של יוסי על המאמן, אך אלה אינן סיבות מספיקות לרצות לפגוע בו.

– אפשר להזכיר שבמדור "פותרים ספר" ראינו שמילים עלולות להביא אדם לעשות מעשה אלים אם הן מעוררות בו תחושות עזות (כמו פחד גדול, פגיעה עמוקה, כעס גדול).

– נחזור עתה לסיפור:

מה במשפטים המתארים את תחושותיו של יוסי מעיד שיוסי חש שהוא נמצא במצב המחייב אותו לעשות מעשה? אילו תחושות עזות סערו בו? (כעס, אי-צדק)
הכעס מנע מיוסי לראות את המציאות בהגיון. חשבו: אילו סיבות הגיוניות היו יכולות לגרום למאמן לקבל את החלטות שקיבל במשחק? (אולי רצה המאמן לתת לאלעד הזדמנות לשחק בתפקיד מרכזי, אולי הוא בחר באלעד כי אלעד הוא בדרך כלל שחקן טוב אך באותו היום הוא לא היה בכושר, אולי הוא נאלץ לתת לאלעד להיות חלוץ מפני שרוני לא הסכים למלא תפקיד זה ועוד...)

עתה ננסה להבין מה הביא את יוסי "להתרתח", חוץ מקשיי הנבחרת:

■ בחלק הראשון של הסיפור, "המחצית הראשונה": נתמקד בדרך שבה הביעו הילדים את ביקורתם על אלעד:

– מהם הדברים הלגיטימיים שאמרו עליו? ("אלעד החמיץ עוד שער", "רואים שהוא לא בכושר")

– אילו דברים התייחסו לאלעד בזלזול או האשימו אותו ללא הצדקה? ("איזה צב אלעד", "הראש שלו במחשבים ולא באימונים")

■ בחלקו השני של הסיפור, "בחדר ההלבשה":

ננתח מה בשיחה הביא את יוסי לכעוס עוד יותר (עלבונות הדדיים, פסילות כשירותו המקצועית של המאמן, ואף פסילות רצונו של המאמן להיטיב לקבוצה – המאמן הואשם שהזניח את הקבוצה)

שני החלקים מתארים כיצד יצרו המילים אווירה אלימה והסיתו את יוסי לחשוב לבצע מעשה חבלה.

■ שאלה שנייה: מה היה רצונו להגיד ליוסי?

■ הפעלה – "השלימו את הסיפור"

לפני שנקרא את החלק השלישי של הסיפור ("לא לאלימות"), נבקש מהתלמידים לקרוא שוב את המשפטים האחרונים של החלק השני של הסיפור (דברי יוסי) ולכתוב לסיפור סוף משלהם.

■ סוף הסיפור

– המחברת בחרה לסיים את הסיפור בתגובתו של קובי, ילד אחר, שחשב גם הוא שהמאמן אחראי לכישלון הנבחרת של בית ספר "אלון". לפני שנקרא את דברי קובי, נשאל את התלמידים מה הם היו אומרים ליוסי כדי לשכנע אותו לא לבצע את תכניתו.

– עתה נקרא את סוף הסיפור: מה היו טענותיו של קובי?

האם חשבו התלמידים על טענות כאלה? (שימו לב, קובי לא אמר ליוסי שהמעשה שהוא חושב לעשות אינו מוסרי, הוא דיבר רק על "יעילותו" של המעשה. אפשר לשאול את התלמידים מה דעתם על כך).

מה אפשר היה להוסיף לשיחה בין יוסי לקובי כדי לשכנע את יוסי לא לחבל במכוניתו של המאמן?

■ לסיום

אפשר לשאול את התלמידים: מדוע לדעתם נקרא הסיפור "גול עצמי".

צוהר לעולם

■ קריאת המדור

כאמור, לאחר רצח רבין נערך בחברה הישראלית חשבון נפש. המדור "צוהר לעולם" מספר על השאלות שנשאלו אז, על המסקנה שעלתה מהן, על הקמת ארגון "צו פיוס" ועל מטרותיו.

הארגון נוסד לאחר רצח יצחק רבין במטרה לפעול לקירוב, להבנה הדדית, ולכבוד הדדי בין התומכים בהסכמי אוסלו והמתנגדים להם ("השמאל" ו"הימין"), והוא מבקש לחבר באופן כללי יותר בין הציבורים היהודיים השונים בחברה הישראלית, ובעיקר בין בעלי גישות שונות למסורת היהודית. הארגון יוזם מפגשים בין אלה לאלה ומדגיש שאנו עם אחד ושעלינו להיות כולם יחד, זה לצד זה, במדינה המשותפת לכולנו – מדינת ישראל.

■ הכרזה "דגל ישראל" – מדרש תמונה

כרזה זו עוצבה בשביל ארגון "צו פיוס".

למורה בלבד

באילו נסיבות נוצרה הכרזה "דגל ישראל"?

הכרזה נוצרה באוגוסט 2005 לקראת פינוי היישובים הישראליים מחבל עזה ("ההתנתקות"), כאשר שוב גבר החשש שקרע עמוק יחצה את העם. סיסמת הקמפיין של "צו פיוס" הייתה אז: "רק שלא נתנתק אחד מהשני". הקמפיין נועד להפנות את תשומת לב הציבור לסכנה הטמונה בהתעצמות הקרעים

והשסעים בחברה הישראלית בתקופת התנתקות, ולהניע את הציבור הרחב – מתנגדי ההתנתקות והתומכים בה – לפעול, כל אחד בדרכו, לשמירה על אחדות החברה בישראל. (על פי אתר "צו פיוס": <http://www.tzavpius.org.il/AdsDetails.asp?id=95>)

בכיתה בקשו מהתלמידים להסביר את הכרזה. אפשר לסייע להם לבטא את עצמם בעזרת שאלות מנחות כגון:

- מה קרה לשני המשולשים? מה צריך לעשות כדי שדגל ישראל יהיה "אמתי" ושלם?
- מה מייצג כל משולש?
- האם משולש אחד חשוב יותר מהשני כדי ליצור מגן דוד?
- מהי הסכנה שהכרזה מבקשת להזהיר מפניה? (פילוג, קרע בעם)

על קצה הלשון

ביחידה זו חקרנו את תופעת ההסתה. יש להניח שלרוב תלמידי כיתה ד' המילה "הסתה" היא מילה חדשה, ושהם למדו אותה רק ביחידה זו.

המדור "על קצה הלשון" מבקש לעזור לתלמידים –

- לזכור את המילה (ולא רק את המשמעות שלה);

- להבחין בינה לבין המילה "הצתה".

בכיתות מתקדמות אפשר להזכיר גם למילה נוספת שצלילה דומה – המילה "הסטה" – שגם משמעותה קרובה: הזזת דבר ממקומו.

נסיים את הלימוד בחידה שתחזיר אותנו למקורות שלנו.

■ פתרון החידה:

דברי הדמות המסתורית הם ציטוט מפסוק ח' בפרק ג' של מגילת אסתר.
 הדמות המסתורית שאמרה אותם היא **המן**, השר שהסית את המלך אחשוורוש נגד היהודים. דברי המן הביאו את המלך להסכים להשמדת היהודים בממלכתו.

■ רמז לתלמידים המתקשים לפתור את החידה

אפשר להמשיך בציטוט דברי הדמות המסתורית:

אם על המלך טוב יכתב לאבדם.
 (אסתר פרק ג', תחילת פסוק ט')

בכיתות המתקדמות אפשר לנתח את דברי ההסתה של המן:

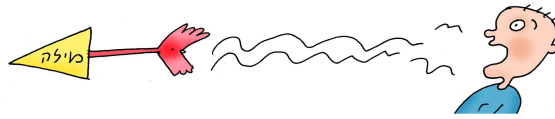
כדי לרכוש את אמון המלך פתח המן באמירת דברים נכונים:
**ישנו עם אחד מפזר ומפך רך
 בין העמים בכ' ל מדינות מלכותך,
 ודתייהם ש' נות מפל עם** (כאן התכוון המן לחוקי התורה).

אך אז אמר המן גם דברים לא מדויקים שנועדו להדאיג את המלך:
ואת דתי המלך אינם ע' שים.
 כזכור, רק מרדכי סירב להשתחוות לפני המן כפי שציווה המלך, וגם הוא, מרדכי, הפר רק את הצו הזה! אבל דברי המן גרמו למלך לחשוב שכל היהודים אינם מקיימים את כל פקודותיו.
 בכיתה אפשר לשאול: אילו תחושות ואילו מחשבות מדאיגות התכוון המן לעורר במלך? (כעס – הנתינים אינם מציינים לי! חשש – אולי ילמדו עוד נתינים בממלכה מהיהודים ויזלזלו בצווים שלי!)

כך הביא המן גם את המלך להסכים למסקנה:
ולמלך אין ש' זה להניחם...
 ולאשר את תכנית ההשמדה שהכין:
אם על המלך טוב יכתב לאבדם...
 המן נמנע מלהזכיר למלך שכאשר תכננו שומריו להתנקש בו, יהודי הוא שהציל אותו מידיהם!

לא להסתה

קראנו את סיפורו העצוב של שוקו. שוקו נפצע מאבן שזרק עליו ילד שהוסת על ידי ילדים אחרים. לצערנו, מקרים כאלה אינם קורים רק בסיפורים – הם מתרחשים גם במציאות, ועלולים להתרחש גם בכיתה שלנו. לכן חשוב מאוד להגיב כאשר אנו שומעים דברים העלולים להסית מישהו לפגוע באדם אחר.

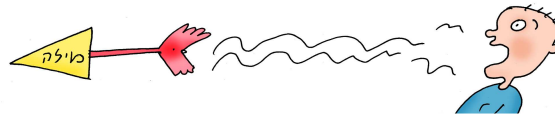
המשימה שלכם: ציירו עלילון (קומיקס), וספרו בו על מקרה אחד של הסתה.

הנחיות לציור העלילון:

- **ריבוע 1:** אדם ('א') מספר לאדם אחר ('ב') דברים שליליים על אדם שלישי ('ג').
- **ריבוע 2:** דבריו של 'א' גורמים ל-'ב' לכעוס כעס רב ולרצות לפגוע ב-'ג'.
- **ריבוע 3:** אדם נוסף ('ד') מתערב בשיחה ומסביר ל-'א' ול-'ב' את הסכנה שבהסתה.
- **ריבוע 4:** 'א' ו-'ב' מביעים חרטה על מעשיהם.

<p style="text-align: right;">2</p> <p>מה?! אי אפשר לסבול את זה!.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>	<p style="text-align: right;">1</p> <p>שמעת ש.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>
<p style="text-align: right;">4</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>	<p style="text-align: right;">3</p> <p>מה קרה לכם?</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>

לא להסתה

קראנו את סיפורו העצוב של שוקו. שוקו נפצע מאבן שזרק עליו ילד שהוסת על ידי ילדים אחרים. לצערנו, מקרים כאלה אינם קורים רק בסיפורים – הם מתרחשים גם במציאות, ועלולים להתרחש גם בכיתה שלנו. לכן חשוב מאוד להגיב כאשר אנו שומעים דברים העלולים להסית מישהו לפגוע באדם אחר.

המשימה שלכם: ציירו עלילון (קומיקס), וספרו בו על מקרה אחד של הסתה.

הנחיות לציור העלילון:

- **ריבוע 1:** אדם (**א**) מספר לאדם אחר (**ב**) דברים שליליים על אדם שלישי (**ג**).
- **ריבוע 2:** דבריו של **א** גורמים ל-**ב** לכעוס כעס רב ולרצות לפגוע ב-**ג**.
- **ריבוע 3:** אדם נוסף (**ד**) מתערב בשיחה ומסביר ל-**א** ול-**ב** את הסכנה שבהסתה.
- **ריבוע 4:** **א** ו-**ב** מביעים חרטה על מעשיהם.

2	1
4	3